

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ
И ОБУЧЕНИЕ

Проект

Държавен образователен стандарт

за придобиване на квалификация по професията „Планински водач“

Проектът е приет от УС на НАПОО с Протокол № 06/04.12.2019 г.

Професионално направление:				
812	Пътувания, туризъм и свободно време			
Наименование на професията:				
812020	Планински водач			
Код	Специалност	Степен на професионална квалификация	Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)
8120201	Туризъм	Трета	4	4

София, 2019 г.

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Планински водач“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД 09-413/12.05.2003г., посл. изм. със Заповед РД 09-2973 от 28.11.2019 г.) изискванията за входящото минимално образователно и/или квалификационно равнище към кандидатите са:

За ученици:

- за трета степен – завършено основно образование

За лица, навършили 16 години:

- за трета степен – придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или придобито средно образование;

Изискванията за входящо минимално квалификационно равнище при продължаващо професионално обучение с придобиване на трета степен на професионална квалификация е придобита втора степен на професионална квалификация по професия от област на образование 81 „Услуги за личността“.

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Придобиването на квалификация по професията „Планински водач“ или част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето се осъществява съгласно Наредба № 2 от 13 ноември 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, издадена от министъра на образованието и науката (обнародвана в Държавен вестник, бр. 96 от 21.11.2014 г., в сила от 01.01.2015 г.).

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Планинският водач организира и осъществява воденето на туристи по маршрут в планинска и природна среда, предприема мерки за максимално осигуряване на безопасността и сигурността на туристите, навигира и ги превежда през разнообразни терени в различни метеорологични условия. Предоставя информация за посещаваните места и особеностите на околната среда; консултира и подпомага туристите при избор и използване на екипировка за различни начини на придвижване. Планинският водач е длъжен да извършва предварителна подготовка за запознаване с маршрута; да проверява годността и изправността на екипировката; да води клиентите по набелязания маршрут, като осигурява тяхната сигурност и безопасност.

Планинският водач работи с топографски карти, компас, пътеводители, радиостанции, бивачни съоръжения, специализирана екипировка, лавинни уреди, сонди, лавинни лопати, туристическа екипировка, лична аптечка, пакет за оцеляване, дъждобран, челник, снегоходки, щеки, GPS и други средства за навигация.

Професията „Планински водач“ изисква практикуващите лица да бъдат в отлично здравословно състояние; трябва да се ориентират и да преминават през трудни терени; да се

грижат за безопасността и сигурността на туристите; да вземат адекватни решения в критични ситуации.

Възможно работно време на планинския водач е ненормирано работно време, според продължителността на преходите, които се осъществяват. В своята дейност той взаимодейства с туристически групи и членове на групите, които се водят из планината.

Възможностите за работа са в сферата на туризма, в национални паркове и природни резервати, в планините и природна среда, по планински маршрути, в културни и исторически обекти през всички годишни сезони.

За упражняване на професията „Планински водач“ е необходимо лицето да отговаря на изискванията за образование, практическа подготовка и професионална квалификация, определени в Наредба № 3 от 7 март 2016 г. за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Планински водач“ (Обн. ДВ. бр.21 от 18 Март 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.46 от 11 Юни 2019 г., в сила от 19.09.2016 г.), издадена от министъра на туризма, да притежава правоспособност съгласно изискванията на тази наредба и да бъде вписано в Националния туристически регистър (НТР) по чл. 166, ал. 1 от Закона за туризма (ЗТ) за упражняване на професията „Планински водач“.

Съгласно Наредба № 3 правоспособността за професията „Планински водач“ се определя в следните подредени по възходящ ред нива:

- „Планински водач“ - първо ниво;
- „Планински водач“ - второ ниво („Алпийски водач“).
- „Планински водач“ - първо ниво, може да придобие лице, което отговаря на изискванията по чл. 12, ал. 1 или 2. Нивото дава право на планинския водач да води туристи и групи в планините на страната посредством пешеходен туризъм, а в снежни условия - и със снегоходки, по маршрути, без използване на алпийска техника и съоръжения.

Планинският водач по ал. 1, т. 1 може да придобие специализация за:

- Планински водач със ски;
- Планински водач с колело.

Специализациите се придобиват след:

- доказан професионален опит с минимална продължителност 1 година по първо ниво с включена минимум едномесечна практика на терен; и
- проведено обучение в институция за професионално образование и обучение по чл. 18 от Закона за професионалното образование и обучение и издадено Удостоверение за професионално обучение за актуализиране или разширяване на професионална квалификация.

„Планински водач“ - второ ниво, може да придобие лице, което е вписано в Националния туристически регистър (НТР), има минимум 2 години доказан професионален опит по първо ниво и специализация за водене по скални и алпийски маршрути, проведена в институция за професионално образование и обучение по чл. 18 от Закона за професионалното образование и обучение, и издадено Удостоверение за професионално обучение за актуализиране или разширяване на професионална квалификация. Нивото дава право на планинския водач да води туристи и групи по алпийски и катерачни маршрути в планините на страната с използване на съответната ски, алпийска техника и съоръжения съобразно придобитата специализация.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилите професионална квалификация по специалност „Туризм“ по професията „Планински водач“ могат да продължат обучението си по друга професия от професионално направление „Пътувания, туризъм и свободно време“, ако отговарят на условията за входящо минимално образователно равнище, регламентирано в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и в Рамковите програми. При обучението единиците резултати от ученето по общата професионална подготовка и по отрасловата професионална подготовка се зачитат.

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011) в Република България, утвърдена със Заповед № РД 01 - 931/27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД01 - 1093 от 19.12.2018 г.

Придобилите професионална квалификация по професията „Планински водач“ имат възможност да се реализират в туроператорски фирми или да развият самостоятелен бизнес. Придобилите професионална квалификация по професията „Планински водач“ - трета степен на професионална квалификация, могат да постъпват на работа на следните длъжности (професии) от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД, 2011 г.): 5113-3004 Планински водач/гид, и други, както и допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ)

3.1. Списък на Единиците резултати от учене (ЕРУ) по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка за професии с трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 1 Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)

- 1.1 РУ (Резултат от учене) Осигурява здравословни и безопасни условия на труд
- 1.2. РУ Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност по опазване на околната среда
- 1.3. РУ Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации

ЕРУ 2 Икономика

- 2.1. РУ Познава основите на пазарната икономика
- 2.2. РУ Познава характеристиките на дейността на организацията

ЕРУ 3 Предприемачество

- 3.1. РУ Познава основите на предприемачеството
- 3.2. РУ Формира предприемаческо поведение
- 3.3. РУ Участва в разработването на бизнес план

ЕРУ по отраслова професионална подготовка, единна за професиите от професионално направление „Пътувания, туризъм и свободно време“

ЕРУ 4 Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност

- 4.1. РУ Обработва информация с ИКТ
- 4.2. РУ Използва различни комуникационни канали

- 4.3. РУ Създава цифрово съдържание с ИКТ
- 4.4. РУ Осигурява сигурност при работата с ИКТ
- 4.5. РУ Решава проблеми при работата с ИКТ

ЕРУ 5 Организация на работния процес

- 5.1. РУ Организира работния процес
- 5.2. РУ Поема отговорност за качеството на работата си

ЕРУ 6 Комуникация и чужд език

- 6.1. РУ Общува ефективно в работния екип
- 6.2. РУ Води ефективна бизнес комуникация
- 6.3. РУ Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност

ЕРУ 7 Принципи на организация на туризма

- 7.1. РУ Разграничава основни и допълнителни дейности в туризма
- 7.2. РУ Следва технологията на туристическото обслужване
- 7.3. РУ Обслужва туристи със специални потребности
- 7.4. РУ Осъществява промоция и реклама на туристическия продукт

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност 8120201 „Туризм“ - трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 8 Топография и навигация

- 8.1. РУ Познава видовете местности, релефни форми и способности за изобразяването им върху картата
- 8.2. РУ Разчита топографските карти и се ориентира в местността
- 8.3. РУ Работи с туристически карти
- 8.4. РУ Работи със съвременни средства за навигация

ЕРУ 9 Планинарство

- 9.1. РУ Консултира групата при избор на конкретна форма на планинарство
- 9.2. РУ Разработва конкретни маршрути в даден регион
- 9.3. РУ Използва конкретните туристически ресурси
- 9.4. РУ Избира оптимален път за движение
- 9.5. РУ Прилага режима за преминаване през защитени територии
- 9.6. РУ Изнася беседа за забележителностите по маршрута
- 9.7. РУ Води групи по определени маршрути

ЕРУ 10 Долекарска помощ и транспортиране на пострадали

- 10.1. РУ Демонстрира адекватно поведение на мястото на произшествие и оповестява специализираните служби
- 10.2. РУ Оказва долекарска помощ
- 10.3. РУ Извършва транспортиране на пострадалия чрез различни импровизирани транспортни средства или организира транспортирането на пострадалия

ЕРУ 11 Медико-биологични познания

- 11.1. РУ Описва основни принципи и правила за придвижване в планината
- 11.2. РУ Знае основните принципи на рационалното хранене и хидратиране
- 11.3. РУ Знае причините за умора и начините за възстановяване

ЕРУ 12 Безопасност и превенция в планински условия

- 12.1. РУ Предприема дейности за преодоляване на основните видове обективни опасности
- 12.2. РУ Предприема дейности за преодоляване на основните видове субективни опасности
- 12.3. РУ Прилага начините за предпазване от отделните опасности

ЕРУ 13 Физическа подготовка

- 13.1. РУ Владее основните принципи на общата физическа подготовка
- 13.2. РУ Владее основните принципи на специалната физическа подготовка

ЕРУ 14 Тактико-техническа подготовка за придвижване по разнообразни планински терени

14.1. РУ Прилага основни видове техники за движение по различни терени

14.2. РУ Предприема действия за предпазване от конкретни опасности

ЕРУ 15 Организация и провеждане на планински туристически прояви

15.1. РУ Извършва предварителна организация за конкретния маршрут

15.2. РУ Осъществява конкретна организация по време на преминаване на маршрут

15.3. РУ Води групата по избрания маршрут

ЕРУ 16 Оцеляване при екстремални условия и бивакуване

16.1. РУ Предприема дейности за оцеляване в екстремни ситуации

16.2. РУ Реализира мероприятия за безопасно бивакуване

ЕРУ по обща професионална подготовка за професии с трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)
Ниво по Националната квалификационна рамка (НКР):	4
Ниво по Европейската квалификационна рамка (ЕКР):	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 1.1:	Осигурява здравословни и безопасни условия на труд
Знания	<ul style="list-style-type: none">● Посочва разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място● Назовава знаците и сигналите за осигуряване на ЗБУТ● Запознат е с нормативните разпоредби, касаещи осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд за конкретната трудова дейност и за свързаните трудови дейности● Представя информация за рисковете за здравето и безопасността при работа и свързани с нея дейности● Разбира разпоредбите за провеждане на обучение и инструктаж на работещите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд
Умения	<ul style="list-style-type: none">● Участва в прилагането на мерки за предотвратяване, намаляване и ограничаване на рисковете за здравето и безопасността при работа● Инструктира екипа, с който работи по спазване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (ако е приложимо)

	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва прилагането на необходимите мерки за защита ● Използва знаците и сигналите за осигуряване на ЗБУТ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Съдейства за изпълнение на трудовите дейности при спазване нормативните разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд ● Участва в процеса за осигуряване на безопасност при работата ● Изпълнява трудовата дейност при спазване на необходимите мерки за осигуряване на безопасност ● Грижи се за собствената безопасност и безопасността на другите участници в трудовия процес
Резултат от учене 1.2:	Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност по опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава разпоредбите за опазване на околната среда ● Описва основните изисквания за разделно събиране на отпадъци ● Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни продукти
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира сортирането на опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и др., при спазване технологията за събиране и рециклиране ● Организира съхранението на опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и др., при спазване технологията за събиране и рециклиране
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава възможните причини за замърсяване на околната среда и съдейства за тяхното предотвратяване
Резултат от учене 1.3:	Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Посочва предпоставките за възникване на основните рискови и аварийни ситуации ● Описва основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност ● Изрежда основните стъпки за действие при аварии и аварийни ситуации ● Изброява видовете травми и методите за оказване на първа помощ ● Познава реда за установяване, регистриране, разследване и отчитане на трудови злополуки и професионални заболявания
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва мерките за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност ● Спазва правилата за действие при аварии и аварийни ситуации ● Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа ● Оказва първа помощ на пострадали при трудова злополука и авария
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава рисковете за възникване на пожар или аварийна ситуация и съдейства за тяхното предотвратяване

	<ul style="list-style-type: none"> Участва в овладяването на възникнал пожар и/или авария, в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Владее теоретичните знания за: осигуряване на безопасност и здраве при работа, превантивната дейност за опазване на околната среда, овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ на пострадали <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Избира бързо и уверено най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ

ЕРУ 2

Наименование на единицата:	Икономика
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 2.1:	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Описва общата теория на пазарната икономика Запознат е с основните икономически проблеми Посочва ролята на държавата в пазарната икономика Изброява видовете икономически субекти в бизнеса
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Ориентира се относно функциите на различните икономически субекти Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е да идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания
Резултат от учене 2.2:	Познава характеристиките на дейността на организацията
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Посочва основите на пазарното търсене Описва принципите на пазарното предлагане

	<ul style="list-style-type: none"> ● Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба, рентабилност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Обяснява основни икономически понятия в контекста на дейността на организацията ● Прилага принципите на пазарно търсене и предлагане в дейността си
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да анализира основните икономически принципи в контекста на дейността на организацията
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Владее основните теоретични знания в областта на икономиката <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	Предприемачество
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 3.1:	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва същността на предприемачеството ● Обяснява принципите на предприемаческата дейност ● Посочва видовете предприемачески умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Анализира предприемаческите процеси, свързани с дейността му ● Анализира практически примери за успешно управление на дейността на организацията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Предлага нови идеи за ефективно изпълнение на трудовите дейности
Резултат от учене 3.2:	Формира предприемаческо поведение
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Посочва характеристиките на предприемаческото поведение ● Изрежда видовете предприемаческо поведение

	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва факторите, които влияят върху предприемаческото поведение
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Прилага в дейността си подходящи предприемачески идеи ● Идентифицира нови пазарни възможности ● Преценява необходимостта от промени, свързани с подобряване на работата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Предлага решения за оптимизиране на трудовите дейности
Резултат от учене 3.3:	Участва в разработването на бизнес план
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява основните елементи на бизнес плана ● Описва изискванията и етапите при разработване на бизнес план ● Посочва факторите на обкръжаващата пазарна среда
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Анализира възможностите за развитие на дейността на дадена организация ● Прилага изискванията за разработване на бизнес план
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● В екип разработва проект на бизнес план
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Владее основните теоретични знания в областта на предприемачеството <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ по отраслова професионална подготовка, единна за професиите от професионално направление 812 „Пътувания, туризъм и свободно време“

ЕРУ 4

Наименование на единицата:	Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 4.1:	Обработка информация с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява интернет търсачки

	<ul style="list-style-type: none"> ● Обяснява употребата на филтри и оператори за търсене ● Знае за съществуването на невярна или подвеждаща информация в интернет и начини за оценка на надеждността ѝ ● Посочва начините за съхранение на цифрова информация на различни електронни носители ● Описва начините за създаване на поддиректории (папки) ● Изброява начините за преместване на файлове от една поддиректория (папка) в друга ● Познава различни програми за възпроизвеждане на даден тип цифрово съдържание (текст, изображение, аудио, видео) ● Знае за съществуването на облачни услуги
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва търсачка за намиране на информация като прилага различни филтри и използва оператори за търсене (символи и други) ● Сравнява информацията в различни източници и оценява нейната надеждност с помощта на определени критерии ● Записва и съхранява в различни формати цифрово съдържание (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) по класифициран начин, използвайки поддиректории (папки) ● Възпроизвежда вече записано цифрово съдържание
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира самостоятелно владене на ИКТ при обработването на информация
Резултат от учене 4.2:	Използва различни комуникационни канали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява доставчици на услугата електронна поща ● Посочва софтуер за аудио и видео разговори ● Изброява доставчици на услуги за споделяне на файлове ● Обяснява начините за онлайн пазаруване и плащане ● Изброява онлайн общности (социални мрежи), създадени за обмен на знания и опит в областта на професията ● Запознат е с компютърни програми за GPS
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва електронна поща ● Използва разширени функции на софтуер за аудио и видове разговори ● Споделя файлове ● Спазва правилата на онлайн комуникацията ● Използва електронни услуги за онлайн пазаруване ● Обменя знания и опит в онлайн общности ● Работи с компютърни програми за GPS
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира самостоятелно владене на ИКТ при онлайн комуникация
Резултат от учене 4.3:	Създава цифрово съдържание с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Посочва функционалностите на софтуерите за създаване на цифрово съдържание от различен тип (текст, таблици, изображения, аудио, видео)

	<ul style="list-style-type: none"> ● Дефинира функционалностите на софтуерите за редакция на цифрово съдържание от различен тип (текст, таблици, изображения, аудио, видео)
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Създава сложно цифрово съдържание (текст, таблици, изображения, аудио, видео) с различни оформлениа ● Редактира цифрово съдържание, създадено от друг, като ползва разширени функции на форматиране ● Оформя цифрово съдържание, създадено от друг, като ползва разширени функции на форматиране
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира самостоятелно владееене на ИКТ при създаването на електронно съдържание
Резултат от учене 4.4:	Осигурява сигурност при работата с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява голяма част от известните рискове за сигурността при работа онлайн ● Знае за въздействието на цифровите технологии върху ежедневиия живот и околната среда
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Идентифицира подвеждащи и/или злонамерени съобщения и интернет страници ● Активира филтри на електронна поща против спам ● Разпознава файлове, представляващи злонамерен софтуер ● Прилага мерки за пестене на енергия
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да поддържа защитена от злонамерени действия електронната среда, в която работи
Резултат от учене 4.5:	Решава проблеми при работата с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Посочва начините за решаване на рутинни проблеми при използването на цифрови технологии ● Знае за необходимостта от актуализиране на собствените си цифрови умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Предприема основни стъпки за защита на устройствата, с които работи (например антивирусни програми и пароли) ● Прилага превантивни мерки за ограничаване на проблеми при работа с ИКТ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да разреши рутинен проблем, възникнал при работа с ИКТ (например чрез затваряне на програма, повторно стартиране на компютъра, проверка на интернет връзка и др.)
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задача, свързана с намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задача, свързана със споделянето на файл в интернет пространството и изпращане на връзка (линк) за сваляне до друг потребител по електронната поща <p>Средство 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задача, свързана със създаването, редакцията и оформлението на цифрово съдържание

	<p>Средство 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задача, свързана с противодействие срещу злонамерено електронно съобщение <p>Средство 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задача, свързана с инсталирането, преинсталирането и промяната на настройки на устройство и съпътстващия го софтуер
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1,2,3,4 и 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен/компютърен кабинет ● Персонален компютър или лаптоп ● Достъп до интернет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1,2,3,4 и 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време. Демонстрирани са професионални знания, умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Организация на работния процес
Ниво по НКР:	4
Ниво ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 5.1:	Организира работния процес
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва структурата на организацията, в която работи ● Изрежда методи за нормиране на работния процес ● Посочва основните нормативни документи, свързани с професията ● Назовава изискванията за планиране на необходимите ресурси в работата си
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Планира процеса на работата си ● Съставя график на работните си задачи ● Прилага изискванията на основните нормативни документи, свързани с професията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира рационално процеса на работата си за ефективно изпълнение на трудовите дейности и задачи ● Предлага и обосновава необходимостта от промени в организацията на работата
Резултат от учене 5.2:	Поема отговорност за качеството на работата си

Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява видовете трудови дейности, характерни за професионалната му сфера ● Посочва изискванията за качествено изпълнение на видовете трудови дейности ● Дефинира начините за оптимална организация на трудовите дейности
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва изискванията за качествено изпълнение на работата си ● Участва в изграждането на етична работна среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да поеме отговорност за качествено изпълнение на трудовите си дейности
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Писмен изпит/Тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Дефинира основни теоретични понятия, свързани с организацията на работния процес <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Дефинира основни теоретични понятия при разпределението на дейностите в работния процес

ЕРУ 6

Наименование на единицата:	Комуникация и чужд език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 6.1:	Общува ефективно в работния екип
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Посочва отделните длъжности в екипа ● Описва взаимоотношенията и йерархичните връзки в екипа
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва йерархията в екипа ● Осъществява комуникация в екипа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес, съобразно работния протокол ● Поема отговорност при работа в екип
Резултат от учене 6.2:	Води ефективна бизнес комуникация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва етичните норми в комуникацията ● Изрежда правилата за вербална и невербална комуникация ● Посочва адекватното поведение при конфликт

	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява правилата и изискванията за делова кореспонденция
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Води делова комуникация – писмена и устна ● Събира и предлага необходимата информация за удовлетворяване изискванията на клиентите ● Разпознава и избягва конфликтни ситуации ● Съдейства за решаване на конфликтни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Провежда ефективна устна и писмена комуникация с клиентите на туристически услуги, съобразно индивидуалните им характеристики
Резултат от учене 6.3:	Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава основната професионална терминология на чужд език ● Изброява източници за информация в професионалната област на чужд език ● Изрежда основните области на приложимост на чужд език по професията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Чете и разбира професионални текстове на чужд език (специализирана литература, документация и други) ● Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници ● Ползва чужд език (писмено и говоримо) при комуникация с партньори и клиенти
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Ползва чужд език на ниво, позволяващо му да осъществява комуникация по професионални теми
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на казус по зададена ситуация
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени знания относно ефективното общуване в работна среда <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Провежда разговори по професионални теми на чужд език

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Принципи на организация на туризма
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4

Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 7.1:	Разграничава основни и допълнителни дейности в туризма
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява основните и допълнителни дейности в туризма ● Посочва основните характеристики на туроператорската дейност ● Описва основните туристически услуги ● Описва допълнителните туристически услуги ● Познава изискванията за предоставяне на туристически услуги
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Предлага основните туристически услуги ● Предлага допълнителните туристически услуги ● Прилага изискванията за предоставяне на туристически услуги
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да разграничи видовете дейности в туризма и изискванията за предоставяне на туристически услуги
Резултат от учене 7.2:	Следва технологията на туристическото обслужване
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява законите и нормативните актове, които регламентират туристическата дейност ● Посочва изискванията за събиране и използване на лични данни на туристите ● Описва характеристиките на туристическото обслужване ● Изброява изискванията за осигуряване на туристическо обслужване ● Посочва условията за осигуряване на качество в туристическото обслужване
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва законите и нормативните актове, които регламентират туристическата дейност ● Спазва изискванията за събиране и използване на лични данни на туристите ● Прилага технологията на туристическо обслужване ● Спазва изискванията за качество в туристическото обслужване
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е самостоятелно да следва технологията на туристическо обслужване като спазва установените изисквания
Резултат от учене 7.3	Обслужва туристи със специални потребности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва особеностите при обслужване на туристи със специални потребности според степента на самостоятелност ● Посочва туристически дейности за туристи със специални потребности ● Изброява условията за осигуряване на безопасността на туристите със специални потребности
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Ориентира се за специалните потребности и възможности на туристите ● Подбира туристически дейности за туристи със специални потребности ● Оценява рисковете за туристи със специални потребности

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Осигурява подходящо и адекватно обслужване на туристи съобразно специалните им потребности
Резултат от учене 7.4:	Осъществява промоция и реклама на туристическия продукт
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Дефинира значението на промоцията и рекламата в туризма Посочва видовете очаквания на туристите по отношение на туристическия продукт Описва елементите на промоцията и рекламата на туристическия продукт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Прилага изискванията за промоция и реклама на туристическия продукт Участва при осъществяването на промоция и реклама на туристическия продукт
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е да осъществи дейности, свързани с промотиране и рекламиране на туристическия продукт
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на казус
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Демонстрира задълбочени познания относно принципите на организация на туризма <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вярно, точно и мотивирано определя най-подходящите действия в зададения казус

ЕРУ по специфичната професионална подготовка за специалност „Туризм“ - трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 8

Наименование на единицата:	Топография и навигация
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 8.1:	Познава видовете местности, релефни форми и способности за изобразяването им върху картата
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Знае устройството и работата с компаса Изброява видовете местности и елементите на местността

	<ul style="list-style-type: none"> ● Обяснява системата за условни обозначения и знаци в топографската карта
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Умее да определя географските посоки по небесни тела, природни закономерности и религиозни принципи ● Измерва азимута и разстоянието ● Идентифицира видовете релефни форми и способите им за изобразяване върху картата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е самостоятелно да се ориентира в непозната местност
Резултат от учене 8.2:	Разчита топографските карти и се ориентира в местността
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава елементите на местността – релеф и местни предмети ● Знае видовете карти – географски, топографски, регионални, хидроложки и др. ● Изброява различни видове източници на информация
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Умее да работи с мащаба на картата и височината на сечението ● Определя посоката и големината на наклона ● Идентифицира денивелацията и абсолютната надморска височина ● Избира вариант от картата ● Ориентира се по маршрута ● Ориентира се при влошени метеорологични условия ● Използва различни видове източници на информация
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Разчита правилно топографските карти и се ориентира по маршрута
Резултат от учене 8.3:	Работи с туристически карти
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Знае видовете маркировки ● Познава техниката на придвижване по планински маршрут ● Описва тактиката на придвижване по планински маршрут
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Определя физическите параметри на маршрута ● Прилага техниката и тактиката на придвижване по планински маршрут ● Съпоставя избрания маршрут с конкретния терен ● Следва маршрута и обезпечава сигурността
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Владее на високо ниво топографската подготовка като я прилага ефективно при придвижване по маршрута
Резултат от учене 8.3:	Работи със съвременни средства за навигация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава принципите на работа на уредите и програмите за навигация ● Знае интернет приложения за навигация и ориентиране ● Знае приложения за навигация и ориентиране
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва GPS ● Работи с алтиметър ● Работи с интернет програми за навигация и ориентиране

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Работи самостоятелно и ефективно със съвременни средства за навигация
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Демонстрира задълбочени познания, свързани с работата със съвременните средства за навигация <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнява точно и вярно практическа задача по предварително дефинирано задание

ЕРУ 9

Наименование на единицата:	Планинарство
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 9.1:	Консултира групата при избор на конкретна форма на планинарство
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Запознат е с мотивите и причините за мотивация на хората да се занимават с планинарство Обяснява специфичните изисквания за практикуването на отделните форми на планинарството
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Отчита специфичните изисквания за практикуването на отделните форми на планинарството Указва нужната екипировка
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Мотивира, подготвя технически и консултира групата при практикуване на конкретна форма на планинарството
Резултат от учене 9.2:	Разработва конкретни маршрути в даден регион
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Описва различните форми и начини за практикуване на планинарството
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Предлага конкретни маршрути според избраната форма на практикуване
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Разработва най-подходящата форма за практикуване на планинарството, в зависимост от индивидуалните особености и нагласи на клиентите
Резултат от учене 9.3:	Използва конкретните туристически ресурси

Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава основните туристически ресурси, имащи отношение към планинарството
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва туристическите ресурси на отделните региони за предлагане на актуален планински туристически продукт
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Прилага ефективно конкретните туристически ресурси при разработването на конкретни маршрути в даден регион
Резултат от учене 9.4:	Избира оптимален път за движение
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Има базисни знания за географията на планините на Република България ● Описва основните туристически маршрути
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Може да направи прочит на пейзажа ● Може да обясни върховете и планините, които се виждат по време на прехода
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● При попадане в непозната местност, може да избере оптимален път за движение, съобразно пейзажа и географските особености на района
Резултат от учене 9.5:	Прилага режима за преминаване през защитени територии
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Знае основните режими и форми на опазване на околната среда ● Описва режимите за преминаване през защитени територии
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва изискванията за опазване на околната среда ● Спазва изискванията за придвижване през защитени територии
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Съобразява се с нормативната уредба и прилага професионално режима за преминаване през защитени територии
Резултат от учене 9.6:	Изнася беседа за забележителностите по маршрута
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва географските и историческите особености на отделните планини и райони ● Познава етнографските и биологическите особености на отделните планини и райони ● Изброява биологическите особености на отделните планини и райони
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Подготвя беседи за забележителностите по маршрута ● Изнася беседи за забележителностите по маршрута
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е самостоятелно да различи и покаже на групата ендемичните видове и по-интересните представители на флората и фауната в даден регион
Резултат от учене 9.7:	Води групи по определени маршрути
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Притежава познания за планинарството, планините, формите за практикуване и изискванията ● Описва особеностите на за планинарството ● Изброява опасностите и влиянието на субективния фактор
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● При практикуване на планинарството и воденето на групи се вписва се изцяло и щадящо в планините и околната среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Води безопасно и щадящо групи по определени маршрути, като отчита всички влияния и фактори

	<ul style="list-style-type: none"> ● Дава на групите (клиентите) подробна и достоверна информация за всичко от което се интересуват и могат да видят по маршрута ● При наличие на определени обстоятелства като липса на физическа подготовка на даден/и турист/и, като отчита степента на натовареност и условията в планината, може да препоръча на туриста/туристите алтернативно занимание
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет – тестове и курсови работи <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Реална работна среда
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно: планините и явленията в тях., формите за практикуване на планинарството, планинските туристически ресурси, формите за опазване на околната среда (видове защитени територии), флората и фауната. <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Извършва подходящи дейности при практикуване на отделните форми, изнасянето на беседи, прочит на пейзажа, наблюденията на растения и животни - по критериите, определени в предварително дефинирано задание.

ЕРУ 10

Наименование на единицата:	Долекарска помощ и транспортиране на пострадал
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 10.1:	Демонстрира адекватно поведение на мястото на произшествие и оповестява специализираните служби
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Обяснява схемата за поведение на мястото на злополука ● Описва реда и последователността за оповестяване на специализираните служби

Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира мястото на инцидента ● Обезопасява мястото на инцидента ● Разпознава различните типове травми и медицински състояния
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира безопасното присъствие и/или евакуация на здравите участници в групата ● Оповестява планинската спасителна служба и спешните здравни центрове за типа злополука и състоянието на пострадалия/те ● Информира обективно спасителните и медицински екипи за метеорологичната обстановка и условията на мястото на инцидента, както и за състоянието на маршрутите за достъп
Резултат от учене 10.2:	Оказва долекарска помощ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава симптомите на различните травматични състояния ● Обяснява спецификата на различните живото застрашаващите състояния ● Описва причините и признаците на различните типове травми и състояния
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Диагностицира типовете травми и наранявания ● Имобиализира различни видове фрактури в случай на нужда ● Взема необходимите мерки за стабилизиране на състоянието на пострадалия ● Провежда необходимата профилактика
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Провежда необходимите действия в съответствие с типа травма или живото застрашаващо състояние
Резултат от учене 10.3:	Извършва транспортиране на пострадалия чрез различни импровизирани транспортни средства или организира транспортирането на пострадалия
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава различните типове импровизирани средства за транспорт ● Знае на какви изисквания трябва да отговаря средството за транспорт в зависимост от типа травма
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Спазва изискванията на които трябва да отговаря средството за транспорт в зависимост от типа травма ● Избира оптималния и безопасен маршрут за транспортиране
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е да изработи различни импровизирани транспортни средства за транспортиране на пострадалия според спецификата на травмата ● Организира самостоятелно и ефективно транспортирането на пострадалия

Средства за оценяване:	Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на писмен изпит Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на казус по зададена ситуация
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 : <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> ● Реална работна среда
Критерии за оценяване:	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно: Първа помощ и транспортиране на пострадал За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> ● Вярно, точно и мотивирано решава поставения казус, свързан с оказване на първа помощ и транспортиране на пострадал ● Обяснява точно и вярно необходимите действия според типа травма или живото застрашаващо състояние

ЕРУ 11

Наименование на единицата:	Медико-биологични познания
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 11.1:	Описва основни принципи и правила за придвижване в планината
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Знае биомеханичните характеристики на движението в планината ● Обяснява биохимичните характеристики на движението в планината ● Описва физиологичните характеристики на движението в планината ● Описва правилата за построяване на походната колона ● Знае скоростта и ритъма на придвижване ● Запознат е с режима на работа и почивка ● Обяснява начините за използване на щеките

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата за построяване на походната колона • Спазва скоростта и ритъма на придвижване • Спазва режима на работа и почивка • Показва начините за използване на щеките
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да инструктира и преведе групата в планината, като използва различни видове стъпки и скорост на придвижване в зависимост от терена
Резултат от учене 11.2:	Знае основните принципи на рационалното хранене и хидратиране
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява основните принципи на рационалното хранене • Познава особеностите на питейния режим и водно-електролитния баланс • Описва зависимостите между хранене, хидратиране и умора • Познава качествата и местонахождението на водоизточниците по маршрута
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага принципите на рационалното хранене • Спазва режима на хидратиране • Обяснява на групата зависимостите между хранене, хидратиране и умора • Води групата по маршрута спрямо местонахождението на водоизточниците
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да организира правилно, рационално хранене и хидратиране, съобразени със спецификата на активността в планинска среда
Резултат от учене 11.3:	Знае причините за умора и начините за възстановяване
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на възрастта и пола в контекста на активното планинарство • Описва структурата и функциите на човешкото тяло • Изброява симптомите и проявленията на умора
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Съблюдава правилния режим на движение и почивка • Наблюдава участниците в прехода за признаци и проявления на умора • Информира участниците в прехода за начините за възстановяване
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Организира ефективно преход съобразен с нивото, възрастта и пола на участниците • Способен е да избере и наложи цикъл на движение/почивка съобразен с релефа и функционалните възможности на участниците в групата

Средства за оценяване:	Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Решаване на писмен изпит Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 : <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Реална работна среда
Критерии за оценяване:	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Демонстрира задълбочени познания относно физиологията, храненето, хидратирането и възстановяването За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Мотивирано избира най-подходящите действия в определената непредвидена ситуация по време на преход

ЕРУ 12

Наименование на единицата:	Безопасност и превенция в планински условия
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 12.1:	Предприема дейности за преодоляване на основните видове обективни опасности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Описва опасностите, свързани със строежа и релефа на планината Изброява опасностите, свързани с климатичните и метеорологични условия
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Прилага начините на обследване на околната среда и способите за откриване на опасности
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Може да предприеме дейности, свързани с безопасно преминаване на различните теренни форми Може да предприема дейности за предпазване от различните климатични и метеорологични явления
Резултат от учене 12.2:	Предприема дейности за преодоляване на основните видове субективни опасности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Изброява видовете предварително обусловени субективни опасности и причините за тяхното възникване Описва критериите за възникване на непосредствени субективни опасности

Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва методи за психологическо въздействие и способите за преодоляване на страха ● Прилага методи за предпазване от стрес и формиране на готовност за преодоляване на съответната екстремна ситуация ● Контролира риска и оценява възможностите на групата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Взема правилни решения в конкретната ситуация като внимава за надценяване или подценяване на възможностите ● Може да предотврати възникването на срив в поведението на групата (клиент) ● Може да предотврати възникването на конфликт: в групата; между него и групата; между групата и външни лица
Резултат от учене 12.3:	Прилага начините за предпазване от отделните опасности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява отделните видове опасности и средствата за предпазване от тях ● Описва отделните видове и състояния на снежната покривка ● Изброява причините за възникване на лавинни инциденти и тестовите за обследване на състоянието на снега ● Запознат е детайлно с действията при възникване на лавинен инцидент
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира (до състояние на двигателен навик) умения за преодоляване на характерните релефни форми и растителни покривки ● Предприема конкретни действия за обезопасяване на групата, в зависимост от възникнала конкретна ситуация ● Извършва обследване на терена (вкл. снежната покривка) ● Избира безопасен път за придвижване
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Взема решения за евентуални промени в маршрута, скоростта и способите за придвижване ● Наблюдава и обследва състоянието на снега, прогнозира лавинната опасност и посочва определен път за придвижване ● Способен е безупречно да ползва индивидуален лавинен уред (ИЛУ) и инструктира групата за конкретни действия при възникването на инцидент
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на тестове, свързани с психическото състояние, лавинна опасност и способности за преодоляване и предпазване от опасности <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Практически упражнения и решаване на самостоятелни задачи, свързани с предпазването от опасности и преодоляване на отделни форми ● Тестове за откриване на попаднал в лавина с ИЛУ, самозадържане на снежен склон, оборудване на точки в снега и на скала и построяване на средства за обезопасяване на групата

Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1 : <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> ● Специално подобрена реална работна среда
Критерии за оценяване:	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно способите и методите за откриване и преодоляване на опасностите За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> ● Мотивирано избира най-подходящите действия в определената непредвидена ситуация по време на практическите занимания и специално създадени ситуации

ЕРУ 13

Наименование на единицата:	Физическа подготовка
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 13.1:	Владее основните принципи на общата физическа подготовка
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Познава системата от средства, способности и форми на двигателна активност за укрепване на здравето, подобряване на общо физическата годност и хармоничното развитие и изява на човека ● Запознат е с двигателната активност с проявление на общо физически и волеви качества ● Разбира процеса на обучение и възпитание на функционалните възможности на индивида за постигане на добри резултати в общо двигателната дейност ● Обяснява способността на организма да се противопостави на умората и да запази своята работоспособност продължително време
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира дейности, свързани с възпитанието и подобряване качеството на живота ● Поощрява поведението и начина на действие, подпомагащи здравето, общо физическото и психическо равновесие ● Споделя информация за особеностите на естествената среда и на културното наследство ● Демонстрира умения за обща физическата подготовка

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Разрешава възникналите проблеми на базата на педагогическите принципи и физическото възпитание ● Използва ефективно тренировъчните средства, способности и форми в рамките на предметната дейност ● Прилага рационално теорията и методиката на общо физическата подготовка
Резултат от учене 13.2:	Владее основните принципи на специалната физическа подготовка
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва развитието и управлението на структурното и функционалното усъвършенстване на човека в специфичните условия на планината ● Обяснява енергетичните възможности, икономизацията на функциите и устойчивостта на организма при продължителна работа в планинска среда ● Изброява принципите за рационално използване на енергетичния потенциал на организма ● Притежава специализирани знания за средствата и методите на физическа подготовка
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Поддържа организма към устойчива и високоефективна работа в екстремалните условия на планината ● Адаптира организма към свършена регулация на специфичната двигателна дейност ● Успява да минимализира загубите на енергия от несвършената координация в работата на мускулите ● Избягва „паразитни“ движения, които не създават полезен кинематичен потенциал
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Избира подходящ и целесъобразен работен режим според физическите характеристики на маршрута ● Прилага подходящ и целесъобразен работен режим, при който се постига максимален ефект с относително минимална загуба на физическа и нервна енергия
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Тест за общо физическа подготовка <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Тест за специална физическа подготовка
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> ● За средство 1 : ● Учебен кабинет ● За средство 2: ● Специално подбрана реална работна среда
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно способите и методите за развитие на физическата подготовка <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Мотивирано избира най-подходящите средства и методи за усъвършенстване на физическата подготовка

Наименование на единицата:	Тактико-техническа подготовка за придвижване по разнообразни планински терени
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 14.1:	Прилага основни видове техники за движение по различни терени
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Описва техники за преминаване на характерни теренни форми, в зависимост от наклона и покритието – пътеки, тревисти склонове, сипеи, морени, тресавища, скални препятствия, движение по сняг и лед ● Изброява способности за преминаване на характерни теренни форми, в зависимост от наклона и покритието – пътеки, тревисти склонове, сипеи, морени, тресавища, скални препятствия, движение по сняг и лед
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Прилага техники за преминаване на различни терени ● Прилага способности за преминаване на различни терени
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Съставя тактически планове за преминаване на различни участъци на терени, като проявява професионализъм, съобразителност в работата си
Резултат от учене 14.2:	Предприема действия за предпазване от конкретни опасности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява опасностите, които се обуславят от различните теренни форми и покрития ● Описва начините за предпазване от конкретни опасности ● Запознат е с техническите действия за безопасно преминаване през различни терени ● Запознат е с тактическите действия за безопасно преминаване през различни терени ● Познава промените, настъпващи при влошени метеорологични условия
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Предприема технически действия за безопасно преминаване през различни терени ● Предприема тактически действия за безопасно преминаване през различни терени ● Прави хоризонтални или вертикални парапети ● Умее да построи въжен мост ● Спуска клиент по отвесен участък с помощта на въже
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е ефективно и адекватно да организира обезопасяването на конкретни участъци, като се съобразява с опасностите, които може да крие преминаването им

Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на тестове или писмен изпит с конкретно поставени казуси, свързани с различните способности на придвижване <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Практическа задача – преминаване през различни планински терени, без или с използване на осигурителни съоръжения
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Реална работна среда
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно техниката и тактиката на придвижване в планината и преодоляването на отделни теренни форми <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Мотивирано избира най-подходящите действия в определената ситуация по време на придвижване в планината и преодоляването на отделни теренни форми ● Правилно използва алпийските съоръжения и възли за построяване на обезопасителни елементи – парапети, мостове, установки за спускане

ЕРУ 15

Наименование на единицата:	Организация и провеждане на планински туристически прояви
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 15.1:	Извършва предварителна организация за конкретния маршрут
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Знае основните принципи за разработка на маршрут за пешеходен туризъм ● Описва основните параметри (компоненти) на маршрута ● Изброява основните обективни опасности по конкретния маршрут ● Познава метеорологичните и климатичните особености на маршрута и произтичащото от тях в контекста на конкретния маршрут ● Обяснява критериите за избор на специалната и лична екипировка необходима за преминаването на конкретния маршрут ● Запознат е с типовете места за настаняване по маршрута

	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява възможностите за напускане на маршрута в случай на нужда ● Запознат е с основните забележителности по маршрута
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Разработва туристически маршрут на базата на туристически карти, пътеводители и специализирани сайтове ● Работи с карта, компас, GPS ● Работи с компютърни програми за GPS ● Разработва цялостната маршрутна документация ● Изчислява времето необходимо за преминаване на маршрута ● Работи със специализираната екипировка, необходима за преминаването на конкретния маршрут ● Интерпретира метеорологичната прогноза, лавинния бюлетин и др.
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Проявява креативност при изработване на туристически маршрут и се съобразява по целесъобразност с желанията на туристите при реализирането на маршрута
Резултат от учене 15.2:	Осъществява конкретна организация по време на преминаване на маршрут
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява потенциално опасните места по маршрута ● Преценява нивото на подготовка и очакванията на участниците в групата ● Изброява техниките на придвижване по различните типове терени
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира движението на групата според нивото и обективните условия ● Комуникира с туристите от групата ● Организира реда, скоростта, ритъма, темп на придвижване и режима на движение и почивка
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Способен е ефективно да организира и провежда инструктаж на участниците в групата ● Контролира правилното придвижване по маршрута като използва туристическата маркировка и средствата за навигация
Резултат от учене 15.3:	Води групата по избрания маршрут
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява мерките за безопасно преминаване на маршрута ● Познава нивото на подготовка и очакванията на участниците в групата ● Описва особеностите на маршрута ● Запознат е с предварителната и повременна прогноза за времето
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Комуникира с участниците в групата ● Преценява нуждата от използване на специална екипировка в случай на нужда ● Оказва първа помощ в случай на нужда ● Организира реда в групата

	<ul style="list-style-type: none"> • Организира обезопасяването на критичните места по маршрута • Комуникира с местата за настаняване • Разяснява спецификите на маршрута • Запознава туристите със забележителностите по маршрута • Калкулира риска
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Води самостоятелно, отговорно и безопасно групата по избрания маршрут като се съобразява с особеностите на маршрута, нивото на подготовка и очакванията на участниците в групата
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработка на маршрут за пешеходен туризъм, времево разписание и изготвяне на пакет с документи: <ul style="list-style-type: none"> - Списък на участниците, телефони за контакт с близки на участниците, застраховки и списък с екипировка (лична и групова) - Списък с необходимите контакти (хижи и хотели), паркови дирекции, Планинска спасителна служба (ПСС), помощен транспорт <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на туристически преход по предварително зададен и разработен маршрут
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Достъп до планински терен • Индивидуална и групов специализирана екипировка • Група туристи
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира професионални знания в планирането на маршрут за пешеходен туризъм <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира висока степен на: <ul style="list-style-type: none"> - подготвеност при воденето на групата (ритъм на движение и почивки) - комуникация и мотивация - използването на специалната и лична екипировка - използването на специфичната терминология - ориентиране и навигация - познаване на флората, фауната и културните артефакти по маршрута

ЕРУ 16

Наименование на	Оцеляване при екстремални условия и бивакуване
------------------------	--

единицата:	
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Планински водач
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 16.1:	Предприема дейности за оцеляване в екстремни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Изброява екстремните ситуации в планината ● Описва спецификата на планинската среда и основните проблеми на оцеляването: умора, ниски температури, загубване и др. ● Обяснява методите на оцеляване и оказването на първа помощ в планината ● Познава необходимия инструментариум за оцеляване
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Организира паленето на огън и импровизиран подслон в снежни и безснежни условия ● Прилага начините на обследване на околната среда и начините за оцеляване ● Оказва долекарска помощ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Може да предприеме дейности, свързани с безопасно преминаване на различните теренни форми ● Демонстрира адекватно поведение за оцеляване в безснежните и снежни планински условия ● Демонстрира адекватно поведение за оцеляване при ниски и високи температури, понижено барометрично налягане и намалена видимост
Резултат от учене 16.2:	Реализира мероприятия за безопасно бивакуване
Знания	<ul style="list-style-type: none"> ● Запознат е с необходимата екипировка за безопасно бивакуване ● Изброява видовете импровизирани биваци при снежни и безснежни условия ● Описва принципите на безопасност при планираните начини за бивакуване ● Знае критериите за безопасност при организирането на биваци
Умения	<ul style="list-style-type: none"> ● Използва необходимата екипировка за безопасно бивакуване ● Спазва принципите на безопасност при планираните начини за бивакуване ● Организира бивакуване с импровизирани средства ● Организира планираните начини на бивакуване
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ● Реализира самостоятелно и в екип мероприятия за безопасно бивакуване, както планирани, така и при ефективно използване на импровизирани средства
Средства за	Средство 1:

оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> ● Решаване на тестове, свързани с психическото състояние, лавинната опасност и способите за преодоляване и предпазване от опасности. <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Практически упражнения и решаване на самостоятелни задачи, свързани с предпазването от опасности и преодоляване на отделни форми ● Тестове за откриване на попаднал в лавина (ИЛУ), самозадържане, оборудване на точки и построяване на средства за обезопасяване на групата
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1 :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Специално подбрана реална работна среда
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Демонстрира задълбочени познания относно способите и методите за откриване и преодоляване на опасностите <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Мотивирано избира най-подходящите действия в определената непредвидена ситуация по време на практическите занимания и специално създадени моменти.

4. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни полигони и реална природна среда. Учебната практика се провежда в реални условия.

4.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията. Учебните кабинети трябва да отговарят на необходимите педагогически, дидактически, методически, ергономични, хигиенни и естетически изисквания, като създават предпоставка за успешно усвояване на знанията, уменията и формирането на професионално-личностните качества на обучаваните.

4.1.1. Основно оборудване и обзавеждане:

Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на преподавателя (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели (предимно шкафове за различни цели), гладка свободна стена за окачване на табла, екран за прожектиране, дъска за писане и други средства за обучение и дидактическа техника.

4.1.2. Учебни помагала:

- специализирани навигационни и топографски карти и уреди;
- специализирани алпийски съоръжения;
- лични предпазни средства;
- средства за онагледяване;
- специализирана литература (пътеводители);
- медицинско оборудване за първа помощ и импровизиран транспорт;
- лавинни съоръжения;
- бивачни съоръжения;

- комуникационни средства.

4.2. Учебни полигони за обучението по практика на професията

4.2.1. Основно оборудване:

- туристически зимни и летни маркировки;
- тренировъчни ориентировъчни маршрути.

4.2.2. Учебни помагала:

- знаци за ориентиране (точки);
- карти, компаси, скици и др.
- специализирани компютърни програми и др.

5. Изисквания към обучаващите

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка могат да преподават лица със завършено висше образование по съответната специалност.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация „учител“, ако са придобили професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.